

Comparision of Family Cultural Functioning and Excitement-Seeking in Delinquent Teenagers and Normal Peers

Mehdi Mohammadi

PhD in Criminal Law and Criminology, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
m.mohammadi@gmail.com

Ali Akbar Maleki-Rad

*Research Center for Cognitive and Behavioral Sciences in Police, Deputy Health, Aid and Treatment, Police Force, Tehran, Iran. 2. Associate Professor, Department of Biology, Faculty of Basic Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran (corresponding author).
malekirad1973@pnu.ac.ir

Hossein Vahedi

Assistant Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, Farhangian University, Tehran, Iran.
h.vahedi@cfu.ac.ir

Received: 2022/10/27

Accepted: 2022/12/03

DOI:

10.22034/JPCS.2022.1271013.1149

ABSTRACT

This research aims to compare family cultural functioning and excitement-seeking in delinquent teenagers and normal peers. The current research is an applied type in terms of purpose and descriptive in terms of causal-comparative type. The statistical population under study in the current research is all the delinquent teenagers arrested by the sheriffs of Marand city, numbering 60 people. From this number, according to Morgan's table and the available sampling method, 50 people were selected as a sample and compared with 50 of their peers. The tools used in this research were Zuckerman's excitement-seeking questionnaire (1993) and McMaster's family questionnaire. The obtained results illustrated that the functioning of the family in delinquent teenagers and normal peers and the level of excitement-seeking in delinquent teenagers and normal peers are different.

Keywords: Cultural Functioning, Excitement-Seeking, Delinquent Teenagers.

► **Citation (Vancouver):** Mohammadi M, Maleki-Rad A A, Vahedi H. Comparision of Family Cultural Functioning and Excitement-Seeking in Delinquent Teenagers and Normal Peers. *Police Cultural Studies*, 2022; 9(4): 1-9.

► **Citation (APA):** Mohammadi, M., Maleki-Rad, AA., Vahedi, H. Comparision of Family Cultural Functioning and Excitement-Seeking in Delinquent Teenagers and Normal Peers. *Police Cultural Studies*, 9(4), 1-9.

مقایسه عملکرد فرهنگی خانواده و هیجان‌خواهی در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی

چکیده

هدف پژوهش حاضر، مقایسه عملکرد فرهنگی خانواده و هیجان‌خواهی در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی است. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه مورد مطالعه در پژوهش حاضر، کلیه نوجوانان بزهکار دستگیر شده به وسیله کلانترهای شهرستان مرند به تعداد ۶۰ نفر است. از این تعداد، مطابق جدول مورگان و به روش نمونه‌گیری در دسترس، ۵۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شده و با ۵۰ نفر از نوجوانان همتای خود مقایسه شده‌اند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش، دو پرسشنامه سنجش هیجان‌خواهی زاگرم (۱۹۹۳) و پرسشنامه سنجش خانواده مک‌ماستر بودند. نتایج به دست آمده نشان داد که عملکرد خانواده در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی و میزان هیجان‌خواهی در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی متفاوت است.

کلیدواژه‌ها: عمل‌کرد فرهنگی، هیجان‌خواهی، نوجوانان بزهکار.

مهدی محمدی

دانش‌آموخته دکتری حقوق کیفری و
جرم‌شناسی، واحد تهران جنوب،
دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
m.mohammadi@gmail.com

علی اکبر ملکی‌راد

* دانشیار گروه زیست‌شناسی، دانشکده
علوم پایه، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
(نویسنده مسؤول).
malekirad1973@pnu.ac.ir

حسین واحدی

استادیار گروه علوم تربیتی و
روانشناسی دانشگاه فرهنگیان، تهران،
ایران. h.vahedi@cfu.ac.ir

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۹-۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۱۲

شناسه دیجیتال (DOI):

10.22034/JPCS.2022.1271013.1149

◀ **استناد (ونکوور):** محمدی م، ملکی‌راد ع ا، واحدی ح. مقایسه عملکرد فرهنگی خانواده و هیجان‌خواهی در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۱۴۰۱؛ ۹(۴): ۹-۱.

◀ **استناد (APA):** محمدی، م، ملکی‌راد، ع ا، واحدی، ح. مقایسه عملکرد فرهنگی خانواده و هیجان‌خواهی در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۹(۴)، ۹-۱.

هیجان‌خواهی یکی از ویژگی‌های شخصیتی است که براساس خلق و خو، انگیزندگی و سطح بهینه تحریک تشریح می‌شود (آقازاده و همکاران، ۱۴۰۰). ساختار هیجان‌خواهی مربوط است به مقدار انگیزندگی‌ای که دستگاه عصبی مرکزی شخص، مغز و نخاع از منابع بیرونی شوک تحریکی دریافت می‌کند (وانگ و همکاران^۱، ۲۰۲۲). درواقع، هیجان‌خواهی صفتی است که ویژگی آن نیاز به هیجان و تجربه‌های متنوع و پیچیده و میل اقدام به خطرهای جهانی و بدنی به علت خود این تجربه‌هاست (راسول^۲، ۲۰۱۰). فرد هیجان‌خواه تحریک بیرونی دائمی مغز را ترجیح می‌دهد، از کارهای عادی خسته می‌شود و مرتباً در جستجوی راهی برای افزایش انگیزندگی از طریق تجربه‌های هیجان‌انگیز است و فرد کم‌هیجان‌خواه تحریک مغزی کم‌تر را ترجیح می‌دهد و کارهای عادی را نسبتاً خوب تحمل می‌کند (کنی^۳، ۲۰۱۶). هیجان‌خواهی به چهار بعد هیجان‌خواهی شدید، تجربه‌خواهی، عدم بازداری و ملال‌پذیری تقسیم می‌شود (ماندارا و همکاران^۴، ۲۰۱۶).

رفتارهای هیجان‌خواهانه در اواخر نوجوانی به اوج خود می‌رسد و در نوجوانان بزهکار مخرب‌تر است. افرادی که به‌طور منظم به یک مذهب متداول (قراردادی) عمل می‌کنند، غالباً در زمره افرادی قرار می‌گیرند که کم‌تر به دنبال هیجان‌خواهی هستند. مقیاس هیجان‌خواهی برای معرفی نوجوانانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که با استفاده از مواد مخدر، روابط نامشروع جنسی با افراد مختلف، رانندگی با بی‌پروایی یا به دلیل اثرات مشروبات الکلی ممکن است، سلامت و امنیت خود را به خطر اندازند (خرمایی، ۱۳۸۵). ازجمله ویژگی شخصیتی نوجوانان بزهکار، هیجان‌خواهی است. پژوهش‌ها درمورد افراد بزهکار و ویژگی شخصیتی هیجان‌خواهی آن‌ها می‌تواند درجهت بهبود شرایط برای جلوگیری و کنترل بزهکاری افراد جامعه مؤثر باشد (ژانگ و همکاران^۵، ۲۰۲۲).

عوامل بسیاری بر هیجان‌خواهی نوجوانان تأثیر می‌گذارند (برای مطالعه بیشتر درمورد هیجان‌خواهی رک. مختاری و میرمهدی، ۱۳۹۴). به‌عنوان مثال، خانواده و الگوی ارتباطی آن از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار است. هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند ادعای سلامت کند، چنان‌چه از خانواده‌هایی سالم برخوردار نباشد. بدون هیچ شبهه، هیچ یک از آسیب‌های اجتماعی نیست که فارغ از تأثیر خانواد به‌وجود آمده باشد. خانواده اساسی‌ترین نهاد جامعه‌پذیرکردن کودکان به‌ویژه در سال‌های حساس اولیه زندگی است. خانواده تحت شرایط درست، کودکان را آماده می‌سازد تا توانای‌های بالقوه خود را شناسایی کنند و به‌عنوان افراد بالغ، نقش‌های سودمندی را در جامعه به عهده گیرند. توجه به خانواده یک توجه عمومی است که شامل مراحل مختلف رشد کودک می‌شود و با تقویت رفتارهای خانواده‌ها و آموزش مهارت‌های زندگی باید به تربیت خانواده‌ها اهتمام داشت. هیجان‌خواهی، ازجمله الگوهای رفتاری همه انسان‌هاست. به‌طورکلی، نقش هیجان‌ها در روان‌شناسی بسیار مورد توجه است. روان‌شناسان به رفتارهای هیجانی بسیار توجه کرده‌اند و برای آن اهمیت فراوان قائلند.

همچنین، روان‌شناسانی وجود دارند که برای هیجان‌ها نقش منفی و مخرب قائلند و باز هم روان‌شناسی هستند که برای هیجان‌ها نقش مثبت قائل هستند. تأکید روان‌شناسی بر این است که انسان به اندازه‌ای از بلوغ و آگاهی برسد تا بتواند هیجان‌ها را کنترل کند و از منافع آن بهره‌مند شود (یوسفی، ۱۳۸۶).

عملکرد خانواده، یعنی توانایی خانواده در هماهنگی یا انطباق با تغییرات ایجادشده درطول حیات، حل‌کردن تعارض‌ها، همبستگی میان اعضا و موفقیت در الگوهای انضباطی، رعایت حد و مرز میان افراد و اجرای مقررات و اصول حاکم بر این نهاد با هدف حفاظت از کل نظام

4- Mandura, A., Pastorelli, C., Barbananelli, C., & Caprara, G. V.
5 - Zhang & et al

1- Wang& et al
2- rasol, G.
3- Kenny, D. A.

خانواده. سازماندهی خانواده با رضایت نقش و اعتبار عمل کرد نقش در خانواده مرتبط است (رحیمی و خیر، ۱۳۸۸). به عقیده دیکستین (۲۰۰۷)، برای دستیابی به عمل کرد مطلوب در نظام خانواده، باید نقش‌ها، وظایف و تکالیف در بین همه اعضای خانواده به‌طور نظام‌مند و هماهنگ، سازمان داده شود. همچنین، او معتقد است هماهنگی و توازن، رهبری و رابطه مؤثر برای عمل کرد بهینه، مهم هستند.

با توجه به پژوهش‌های صورت گرفته، میزان هیجان-خواهی در نوجوانان متفاوت است. عده‌ای از آنان هیجان-زدگی و ماجراجویی زیادی دارند. میل به انجام دادن فعالیت‌های بدنی که سرعت، خطر، تازگی و سرپیچی از نیروی جاذبه را دربر داشته باشند، مانند چتربازی، غواصی و سقوط آزاد در آن‌ها دیده می‌شود. در فعالیت‌های اجتماعی بازداری نشده رفتار می‌کنند. بیزاری از تجربیات تکراری، کارهای عادی و افراد قابل پیش‌بینی و واکنش در رفتار آن‌ها مشهود است. در پژوهش حاضر، به دنبال پاسخ-دادن به این پرسش هستیم که «آیا عمل کرد فرهنگی خانواده و هیجان‌خواهی در نوجوانان بزهکار و هم‌تایان عادی باهم متفاوت است؟»

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه مورد مطالعه در پژوهش حاضر، کلیه نوجوانان بزهکار دستگیر شده به-واسطه کلانترهای شهرستان مرنده هستند که تعداد این گروه ۶۰ نفر بود و از این تعداد، به روش نمونه‌گیری در دسترس مطابق جدول مورگان، ۵۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. افراد انتخاب شده با ۵۰ نفر از نوجوانان هم‌تای خود مقایسه شدند که آنان نیز به روش در دسترس انتخاب گردیدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش، دو پرسشنامه است که در زیر آمده‌اند:

۱) سنجش هیجان‌خواهی زاگرم (۱۹۹۴): زاگرم

یک پرسشنامه ۴۰ ماده‌ای مواد کاغذی به نام

مقیاس هیجان‌خواهی (SSS) ساخته است. در جریان ساخت این آزمون، او آن را روی اشخاص بسیاری که رفتارشان با تعریفی که از هیجان‌خواهی مطابقت داشت، اجرا کرده است. این افراد کسانی بودند که برای آزمایش‌های روان‌شناختی که آنان را در معرض تجربه‌های جدید قرار می‌داد، داوطلب شده بودند. کسانی که شغلشان با خطر جسمانی توأم بود (نظیر افسران پلیس و رانندگان) و کسانی که تجربه مصرف موادمخدر و تجربه‌های متنوع جنسی داشتند. نمره‌های این آزمودنی‌ها با نمره‌های اشخاصی که به‌طور عمومی و از روی اراده از این نوع فعالیت‌ها اجتناب می‌کردند، مقایسه شدند. کسانی که اقدام به فعالیت‌های غیر عادی و خطرناک می‌کردند، در آزمون SSS نمره بالایی به دست آوردند و افرادی که فعالیت‌های آرام‌تر و کم‌حادثه را ترجیح می‌دادند، در این آزمون نمره پایینی داشتند.

۲) پرسشنامه سنجش خانواده مک‌اس تر (FAD):

۳) پرسشنامه‌ای ۶۰ سوالی است که برای سنجش عمل کرد خانواده به وسیله اپشتین، بالدوین و بیشاپدر در سال ۱۹۸۳ براساس الگوی مک‌مستر تدوین شده است. این آزمون دارای شش خرده-مقیاس حل مسئله، ارتباط، نقش، پاسخ‌گویی عاطفی، آمیختگی عاطفی، کنترل رفتار و یک نمره برای عنوان کارکرد کلی است. تمام هفت مقیاس درونی آن هم‌سانی درونی قابل توجهی دارند (آلفای کرونباخ ۰/۷۲ تا ۰/۹۲). اعتبار و بازآزمایی آن در عرض یک هفته رضایت‌بخش بود (۰/۷۶ تا ۰/۹۶).

در ادامه، داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی و استنباطی، نظیر میانگین، درصد، آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، و تحلیل واریانس

چندمتغیره در محیط نرم افزار SPSS26 تجزیه و تحلیل شد. بزهکار و همتایان عادی متفاوت است. برای تعیین معناداری اثر عملکرد خانواده در نوجوانان از آزمون لامبدای ویلکز استفاده شد که نتایج حاصل در جدول (۱) گزارش شده است:

یافته‌ها

براساس نتایج احصایی، عملکرد خانواده در نوجوانان

جدول ۱- نتایج آزمون لامبدای ویلکز تحلیل واریانس چندمتغیره عملکرد خانواده در نوجوانان

آزمون متغیرها	ارزش	F	Df	DfH	Sig
عملکرد خانواده	۰/۴۶۹	۴/۶۴۷	۹۸	۱	۰/۰۰۰

نتایج آزمون لامبدای ویلکز نشان می‌دهد که بین دو گروه نوجوانان (بزهکار و همتایان عادی)، حداقل در یکی از مؤلفه‌های عملکرد خانواده (حل مسأله، ارتباط، نقش، پاسخ‌گویی عاطفی، آمیختگی عاطفی و کنترل رفتار) تفاوت معنادار وجود دارد. این مهم بیانگر رابطه میان ترکیب خطی متغیرهای وابسته با متغیر مستقل معنادار است و تأیید پیش‌فرض برای ورود به آزمون MANOVA است. برای آزمون فرضیه فوق، از تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شده است که به صورت جدول (۲) است:

جدول ۲- تحلیل واریانس چندمتغیره تعیین تفاوت عملکرد خانواده در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی

منبع	عملکرد خانواده	جمع مجذورات	Df	میانگین مجذورات	F	Sig
خطا	حل مسأله	۱۳۹.۲۴	۱	۱۳۹/۲۴	۲۷/۵۰	۰/۰۰۰
	ارتباط	۱۸۶.۵۵	۱	۱۸۶/۵۵	۳۴/۶۷	۰/۰۰۳
	نقش	۱۸۴.۵۷	۱	۱۸۴/۵۷	۲۴/۵۰	۰/۰۰۰
	پاسخ‌گویی	۳۸۲.۶۰	۱	۳۸۲/۶۰	۱۹/۲۵	۰/۰۰۰
	عاطفی	۷۴۶.۳۵	۱	۷۴۶/۳۵	۳۴۴/۶۱	۰/۰۰۰
	آمیختگی عاطفی	۲۱۹.۳۷	۱	۲۱۹/۳۷	۷۳/۴۰	۰/۰۰۰
	کنترل رفتار	۱۹۴.۵۷	۱	۱۹۴/۵۷	۵۴/۲۰	۰/۰۰۰
	حل مسأله	۱۸۲۴۳.۶۸	۹۸	۱۸۶/۱۶		
	ارتباط	۱۱۱۶۶.۱۲	۹۸	۱۱۳/۹۴		
	نقش	۱۲۹۴۶.۷۸	۹۸	۱۳۲/۱۱		
	پاسخ‌گویی	۱۲۰۶۲.۱۲	۹۸	۱۲۳/۱۴		
	عاطفی	۱۸۲۷۱.۱۲	۹۸	۱۸۶/۴۴		
	آمیختگی عاطفی	۱۵۳۸۰.۱۲	۹۸	۱۵۶/۹۴		
	کنترل رفتار	۱۹۰۸۶.۴۸	۹۸	۱۹۴/۷۶		
مجموع	حل مسأله	۱۸۳۸۲	۱۰۰			
	ارتباط	۶۷.۱۱۳۵۲	۱۰۰			
	نقش	۱۳۱۳۲	۱۰۰			
	پاسخ‌گویی	۱۲۴۴۶	۱۰۰			
	عاطفی	۱۹۰۱۷	۱۰۰			
	آمیختگی عاطفی	۱۵۵۵۹	۱۰۰			
	کنترل رفتار	۱۹۲۸۰	۱۰۰			

در جدول (۲)، نتایج آزمون تحلیل واریانس بین دو گروه ارائه شده است. براساس نتایج مندرج در جدول فوق، مقدار F به دست آمده برای تفاوت بین دو گروه در ابعاد مختلف در سطح خطای کوچکتر از $0/05$ و با اطمینان ۹۵ درصد معنادار است. در نتیجه، می توان اظهار داشت که عملکرد خانواده در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی

متفاوت است.

همچنین، برای تعیین معناداری اثر میزان هیجانخواهی در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی، از آزمون لامبدای ویلکز استفاده شد که نتایج حاصل در جدول (۳) گزارش شده است:

جدول ۳- نتایج آزمون لامبدای ویلکز تحلیل واریانس چندمتغیره هیجانخواهی

آزمون متغیرها	ارزش	F	Df	DfH	Sig
هیجان خواهی	۰/۱۸۹	۱۴/۱۹	۹۸	۱	۰/۰۰۰

نتایج آزمون لامبدای ویلکز نشان می دهد که بین دو گروه نوجوانان (بزهکار و همتایان عادی)، حداقل در یکی از مؤلفه های هیجانخواهی تفاوت معنادار وجود دارد که بیانگر رابطه میان ترکیب خطی متغیرهای وابسته با متغیر

مستقل معنادار است و تأیید پیش فرض برای ورود به آزمون MANOVA است. به منظور آزمون فرضیه فوق، از تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شده است که در قالب جدول (۴) ارائه شده است:

جدول ۴- تحلیل واریانس چندمتغیره تعیین تفاوت میزان هیجانخواهی در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی

منبع	جمع مجذورات	Df	میانگین مجذورات	F	Sig
گروه	هیجان زدگی و ماجراجویی	۱	۵۳۹/۸۰	۳۵/۱۹	۰/۰۰۰
	تجربه جویی	۱	۶۸۸/۳۹	۷۴/۶۶	۰/۰۰۰
	بازداری زدایی	۱	۱۸۶/۲۴	۵۱/۲۷	۰/۰۰۰
	حساسیت نسبت به یک نواختی	۱	۱۳۳/۵۷	۱۸/۳۶	۰/۰۰۷
خطا	هیجان زدگی و ماجراجویی	۹۸	۶۴۹/۱۷		
	تجربه جویی	۹۸	۳۶۴/۰۲		
	بازداری زدایی	۹۸	۵۵۶/۷۹		
	حساسیت نسبت به یک نواختی	۹۸	۱۸۵/۶۳		
مجموع	هیجان زدگی و ماجراجویی	۱۰۰	۴۶۳۱۵۶۰		
	تجربه جویی	۱۰۰	۳۸۲۴۶۱۳		
	بازداری زدایی	۱۰۰	۵۵۴۶۷۱۹		
	حساسیت نسبت به یک نواختی	۱۰۰	۱۳۶۴۹۷۵		

در جدول (۴)، نتایج آزمون تحلیل واریانس بین دو گروه ارائه شده است. براساس نتایج مندرج در جدول بالا، مقدار F حاصل برای تفاوت بین دو گروه در ابعاد مختلف در سطح خطای کوچکتر از $0/05$ و با اطمینان ۹۵ درصد

معنادار است. در نتیجه می توان اظهار داشت که میزان هیجانخواهی در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی متفاوت است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مقایسه عمل‌کرد فرهنگی خانواده هیجان‌خواهی در نوجوانان بزهکار و همتایان عادی انجام پذیرفت. نتایج نشان داد که بین دو گروه نوجوانان (بزهکار و همتایان عادی) حداقل در یکی از مؤلفه‌های عمل‌کرد خانواده (حل مسأله، ارتباط، نقش، پاسخ‌گویی عاطفی، آمیختگی عاطفی و کنترل رفتار) و هیجان‌خواهی تفاوت معنادار وجود دارد. نتیجه حاصل، با پژوهش‌های رضایی (۱۳۹۵) و زارع (۱۳۹۵) همخوانی دارد.

در تبیین یافته‌ها می‌توان بیان داشت که خانواده اولین پایه‌گذار شخصیت، ارزش‌ها و معیارهای تفکر کودک است. کنش‌های متقابل میان والدین و فرزندان، اساس تحول عاطفی کودک تلقی می‌گردد و این کنش متقابل در تمام مراحل زندگی او خود را نشان می‌دهد؛ از جمله مراحل بسیار مهم، دوره نوجوانی است که مرحله اضطراب‌آور برای والدین و نوجوان است و تأثیرات والدین در طی کردن این مرحله و توسعه تغییرات نرمال آن بسیار حائز اهمیت است. در همین زمینه، یکی از مسائل پیچیده، موضوع کودکان و نوجوانان بزهکار است که روزبه‌روز گسترش بیشتری می‌یابد. آمارهای منتشرشده نشان می‌دهند که علی‌رغم بهبود وضع زندگی از لحاظ رشد و تحولات فرهنگی و اجتماعی و همچنین توسعه و گسترش مراکز و موسسات خدمات روان‌شناختی، آمار جرایم ارتكابی کودکان و جوانان، هنوز افسار گسیخته است. عوامل و دلایل احتمالی زیادی بر این پدیده ناگوار اجتماعی مترتب است که از جمله آن‌ها مسائل مربوط به علل اجتماعی، خانوادگی و ویژگی‌های شخصیتی و شناختی خود فرد بزهکار است (آنیوی، ۲۰۰۵).

نوجوانی، دوره رفتارهای پرخطر و افزایش اکتشاف است. این دوره تحولی، با افزایش احتمال خطر برای شروع مصرف مواد مخدر و رشد شناخت اعتیاد شناخته شده است. کمبودهای عاطفی و تربیتی، عوامل اقتصادی، سیاسی، از جمله عوامل مهم در بروز بزهکاری نوجوانان

است. خانواده، به عنوان کوچک‌ترین واحد اجتماعی، اساس تشکیل جامعه و حفظ روابط انسانی را برعهده دارد. در بین بسیاری از صاحب‌نظران در این زمینه، توافق کلی وجود دارد که نوجوانان بزهکار غالباً در معرض آن‌گونه از روابط اجتماعی قرار دارند که از ویژگی‌های آن، نبودن رابطه و پیوند نزدیک و صمیمانه بین پدر و فرزند و مادر و فرزند است که به تدریج کیفیت این رابطه در رفتار آنان نسبت به دیگران اثر می‌گذارد. بنابراین، برای بزهکارشدن فرد، نیازی به عوامل انگیزشی نیست، تنها عامل مورد نیاز، فقدان کنترل است که به فرد این آزادی را می‌دهد تا فواید جرم را نسبت به هزینه‌های آن ارزیابی کند. این دیدگاه مشتمل بر چهار متغیر است: وابستگی، تعهد، درگیربودن و اعتقاد.

در نظریه کنترل خود، کودکانی که مشکلات رفتاری دارند، معمولاً به بزهکاران نوجوان و در نهایت به بزرگسالان مجرم تبدیل می‌شوند. در خانواده‌هایی که اغلب نسبت به گفت‌وگوها متعهد نیستند و جایگاه ارزشی کمی برای ارتباطات یا نگهداری و حمایت از واحد خانواده قائل هستند، میزان تعاملات بین اعضای خانواده کم است و برخلاف خانواده‌های کثرت‌گرا، والدین به تصمیمات فرزندان و برقراری ارتباط و محاوره با آنان علاقه‌ای نشان نمی‌دهند. مشکلات رفتاری و انحرافات افراد بیشتر ریشه در خانه‌هایشان دارد و عمل‌کردهای بد خانوادگی، همچون طلاق، مرگ والدین یا مشکلات دیگر نوجوانان را می‌توانند به سوی مشارکت در رفتارهای پرخطر سوق دهند. همچنین، کانون‌های جرم‌خیز، ابتدا حواشی شهرها و سپس نقاط مرکزی را دربر می‌گیرد و می‌تواند به عنوان یکی از عوامل انحرافی و بزهکاری کودکان و نوجوانان باشد. از طرف دیگر، اعضای خانواده‌هایی که گفت‌وگو و همنوایی را در الگوهای ارتباط خانوادگی شناسایی کردند و خودانگیخته با یک‌دیگر تعامل داشتند، اعضا را وادار به یکسان‌نمودن نگرش‌ها، ارزش‌ها و باورها می‌کنند و بر حرف‌شنوی از پدر و مادر و دیگر بزرگسالان استوار است.

براساس نتایج حاصل از پژوهش پیشنهاد می‌گردد که نیروی انتظامی و سازمان‌های مسئول، از طریق برگزاری کارگاه‌های تخصصی به عملکرد خانواده‌ها درخصوص رفتار با نوجوانان کمک کرده و بهبود بخشند. همچنین، پیشنهاد می‌شود که در زمینه تحکیم الگوهای ارتباطی خانواده، مهارت‌های زندگی ابتدا به نوجوانان و سپس به خانواده‌ها آموزش داده شود. در زمینه هیجان‌خواهی نیز می‌توان افرادی که هیجان‌خواه و مخاطره‌جو هستند را به سوی ورزش‌های مهیج سوق داد تا از رفتار بزهکارانه آن‌ها جلوگیری شود. باید تعامل و ارتباط افراد هیجان‌خواه را با دیگران افزایش داد و وظایفی را برعهده آنان قرار داد تا احساس مسئولیت کنند.

تقدیر و تشکر

از همه عزیزانی که ما را در انجام و انتشار این پژوهش یاری دادند، به‌ویژه پاسخ‌گویان به پرسشنامه و کارکنان نشریه، بسیار سپاسگزاریم.

منابع

۱. آفازاده، اکبر؛ حسینی، بهزاد و عبادی باربین، حامد. (۱۴۰۰). خشونت ورزشی در هواداران فوتبال: نقش هیجان‌خواهی و هوش فرهنگی با میانجی‌گری آستانه تحمل. مطالعات روانشناسی ورزشی، ۱۰(۳۷)، ۸۵-۱۰۶.

<https://www.frontiersin.org/articles/10.22089/spsyj.2019.7662.1825>

۲. خرمایی، فرهاد. (۱۳۸۵). بررسی مدل علی ویژگی‌های شخصیتی، جهت‌گیری‌های انگیزشی و سبک‌های شناختی یادگیری. پایان نامه دکتری، دانشگاه شیراز.

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage>

۳. رضایی، زینب. (۱۳۹۵). بررسی رابطه عملکرد خانواده، هیجان‌خواهی و پرخاشگری در نوجوانان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.

<https://www.sid.ir/paper/175312/fa>

۴. زارع، معصومه. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین ابعاد الگوهای ارتباطات خانواده/ استادان و جرات ورزشی در دانشجویان با واسطه‌گری تنظیم هیجان، نشریه مطالعات آموزش و یادگیری، ۸(۲)، ۶۸-۹۱.

<https://www.magiran.com/paper/1656942>

۵. مختاری، زهرا، و میرمهدی، سیدرضا. (۱۳۹۴). رابطه هیجان‌خواهی با رفتارهای پرخطر در نوجوانان شهرستان همدان. مطالعات فرهنگی پلیس، ۲(۱)، ۲۱-۴۴.

http://hamedan.jrl.police.ir/article_17229.html

۶. یوسفی، فریده. (۱۳۸۶). ارتباط سبک فرزندپروری والدین با مهارت‌های اجتماعی و جنبه‌هایی از خودپنداره دانش آموزان دبیرستانی. دو ماهنامه علمی-پژوهشی دانشور رفتار دانشگاه شاهد، ۱۴(۲۲)، ۳۷-۴۶.

<https://www.sid.ir/paper/46244/fa>

7. Kenny, D. A. (2016). family function and Sensation Seeking in juvenile offenders and normal peers: Conceptual, strategic, and statistical consideration. Journal of Personality and Social Psychology, 51, 1173-1182 .

<https://www.researchgate.net/publication>

8. Mandura, A., Pastorelli, C., Barbananelli, C., & Caprara, G. V. (2014). Comparative of family function, communication patterns in the family, and Sensation Seeking in juvenile offenders and normal peers. Journal of Personality and Social psychology, 76, 258-269

<https://www.frontiersin.org/articles>

9. rasol, G. (2010). Comparative of family funcon, communication patterns in the family, and Sensation Seeking in juvenile offenders and normal peers. Procedia Social and Behavioral Sciences, 4082-4086 .

<https://www.belitungraya.org/BRP/index.php/bnj/article/view>

10. Wang, H., Wang, A., Su, F., & Schwebel, D. C. (2022). The effect of age and sensation seeking on pedestrian crossing safety in a virtual reality street. Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour, 88, 99-110. <https://doi.org/10.1016/j.trf.2022.05.010>

11. Watson, G. (2010). Some personality differences in children related to strict or permissive parental discipline. *The Journal of Psychology*, 44(1), 227-249
<https://doi.org/10.1080/00223980.1957.9916233>
12. Zuckerman, M. (1994). *Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking*. Cambridge university press.
<https://www.google.com/books/edition/Behavioral>
13. Zhang, X. C., Chu, X. W., Fan, C. Y., Andrasik, F., Shi, H. F., & Hu, X. E. (2022). Sensation seeking and cyberbullying among Chinese adolescents: Examining the mediating roles of boredom experience and antisocial media exposure. *Computers in Human Behavior*, 130, 107185.
<https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107185>